

РЕШЕНИЕ

на Постоянната комисия по социални и правни науки, сигурност и отбрана за резултатите от извършеното оценяване по процедура за програмна акредитация на професионално направление 3.2. „Психология“ във Военна академия „Г. С. Раковски “

1. Хронология на процедурата:

Процедурата е открита от Постоянната комисия по социални и правни науки, сигурност и отбрана на 05.06.2019 г. (Протокол № 13) по искане на висшето училище (вх. № 398/20.05.2019 г.). Експертната група:

1. проф. д.пс.н. Майяна Митевска-Енчева, УНИБИТ – ръководител на Експертната група.
 2. доц. д-р полк. Невена Кръстева-Атанасова – НВУ „Васил Левски“ – член на Експертната група.
 3. Георги Хинов – студент –член на Експертната група.
- и наблюдаващият процедурата член на ПК на НАОА проф. д.н. Севдалина Димитрова, са определени с решение на Акредитационния съвет на НАОА от 07.11.2019 г. (Протокол № 19) и извършиха проверка на оценяваната институция в периода 27-29.11.2019 г.

На заседание, проведено на 10.12.2019 г. (Протокол № 27), на основание чл. 88 а, ал. 4 от ЗВО и чл. 12, ал. 6, т. 4 от ПДНАОА, членовете на Комисията приеха доклада на експертната група.

При акредитационна процедура за разкриване на професионално направление 3.2. Психология, ОКС „магистър“ във ВА „Г. С. Раковски“ с решение на ПКСПНСО от 22.05.2017 г. (протокол № 8) с 3 годишен срок, са направени 3 (три) препоръки, които са изпълнени.

2. Констатации и оценки за изпълнението на критериите за програмна акредитация на професионално направление в съответствие със стандартите и насоките за осигуряване на качеството в европейското пространство за висше образование /ESG/ - част 1 /1-10/ и по смисъла на чл. 78, ал. 3 от ЗВО /Таблица 4/1:

Въз основа на изводите в доклада на експертната група ПКСПНСО направи следните констатации и оценки за изпълнението на критериалната система:

Констатации за изпълнение на критерий 1.1 в съответствие със стандарт 1 от ESG - част 1 /1-10/: „При извършване на обучение в професионалното направление се поддържа и развива политика за

¹ Оценяването се извършва съгласно приетите от Акредитационния съвет Методика за оценяване по критериалната система на НАОА и Правила за гласуване на процедури за акредитация и за оценяване на проекти.

осигуряване на качеството, която се оповестява и е част от стратегическото управление на висшето училище“

ВА „Г. С. Раковски“, факултет „Национална сигурност и отбрана“ и катедра „Психология и лидерство“, водеща в обучението по специалност „Психология в сигурността и отбраната“, ОКС „магистър“ на ПН 3.2. Психология, имат изградена стройна, устойчиво функционираща, с многостепенни процедури за разработване и контрол на изпълнението политика и система за управление на качеството, за което има достатъчно доказателства като съвкупност от документи и процедури, съобразени с държавните нормативни изисквания за осъществяване на образователния процес.

Политиката за осигуряване на качеството на обучение е превърната в устойчива практика, нормативно установена и неотклонно следвана. Установени са ясни и точни съдържателни изисквания за цели, стандарти и критерии за дейността на академичния състав, съответстващи на българските държавни изисквания, на международните стандарти на ЕС и НАТО, позволяващи постигането на високо качество на учебния процес, научните изследвания и професионалната квалификация.

Обучението в ПН 3.2. „Психология“ се осъществява в съответствие с мисията, целите и задачите а ВА. Обучаемите от ПН 3.2. имат осигурен достъп до необходимата информация, свързана с тяхното обучение.

ВА има разработена и прилага успешно политика за осъществяване на взаимовръзката между научните изследвания и обучението в рамките на националния и институционалния контекст, като провежда целенасочена и държавно санкционирани научни изследвания (от Министерството на отбраната) по проблемите, свързана с обучението по специалността.

Значителна част от резултатите от извършваната научна, научноизследователска дейност и научно съпровождане на проекти по въпроси на отбраната и сигурността в Академията намират своето приложение в образователния процес чрез постоянно актуализиране на учебните планове и програми. Студентите са осигурени с необходимата литература за учебния процес предвид спецификата и уникалността на част от учебните дисциплини.

Констатации за изпълнение на критерий 1.2. в съответствие със стандарт 1 от ESG - част 1 /1-10/ „Управление на качеството на образованието“

В ПН 3.2. Психология има изградена организация, която прилага приетата от ВА цялостна система за управление на качеството. функционира вътрешна Система за оценяване и поддържане на качеството на обучението и на академичния състав (СОПКОАС).

Разработени са и са внедрени в практиката ясни, стройни и строги нормативни документи, съгласно които се прилагат етични правила за гарантиране на академичното единство, свободи и нетърпимост към всякакви форми на дискриминация и измами съгласно ЗВО. Основно това са

Ръководство за управление на СОПКОАС и Описание на процесите и процедурите от СОПКОАС, приети от Академичния съвет на Академията с Протокол № 5 от 26.03.2018 г. Структурата, дейността и функциите на СОПКОАС са регламентирани в Правилника за учебната дейност на ВА „Г. С. Раковски”, глава осма „Управление на качеството на обучението”.

Във ВА за периодичното оценяване на ефективността от функционирането на СОПКОАС редовно се провеждат вътрешни и надзорни одити. Вътрешното одитиране се извършва от седем вътрешни одитори, преминали обучение и сертифицирани от фирма Lloyd's Register Quality Assurance. Надзорните одити се провеждат от водещ одитор от фирма Lloyd's Register Quality Assurance по програма, съгласувана с началника на Академията и утвърдена от него. През последните 5 години са планирани и извършени по два вътрешни одита годишно, както и регулярно минимум по веднъж годишно се провежда преглед от Ръководството на СОПКОАС.

За периода от получаването на положителна оценка на Проекта за разкриване на професионалното направление са изпълнени 100% от планираните вътрешни одити за оценка на качеството и функциониране на съответните програми за обучение.

Във ВА са разработени, внедрени и оповестени правила и процедури за предотвратяване и санкциониране на изпитни измами и плагиатство, публично оповестени.

Със заповед на началника на Академията № СИ29-РД02-435 от 12.07.2018г. е въведена система „Плагиат“ за извършване на проверки за плагиатстване от/на научни трудове, дипломни работи, курсови работи и дисертации в Академията.

За обучаващото звено – катедра „Психология и лидерство“ няма регистрирани подадени жалби, свързани с дискриминация или изпитни измами и плагиатство в три годишния период на разкриване на ПН 3.2.

Констатации за изпълнение на критерий 2.1. в съответствие със стандарт 2 от ESG - част 1 /1-10/ „ВУ извършва обучение по професионалното направление като прилага процедури за разработване, одобряване, наблюдение и обновяване на учебната документация, (квалификационни характеристики, учебни планове и програми и др.) при съдействието на представители на партньорски организации, студенти и други заинтересовани страни“

Във ВА „Г. С. Раковски“, във факултет „Национална сигурност и отбрана“ и във водещата в ПН 3.2. катедра „Психология и лидерство“ са налице строго разписани процедури за разработване, приемане и утвърждаване на учебните планове и програми за обучение на студентите от ПН 3.2., ОКС „Магистър“ с отчитане мнението на обучаемите и потребителите на кадри и които отговарят на поставените цели и очакваните резултати. Квалификацията по специалност „Психология в сигурността и отбраната“ е ясно определена и се отнася до точното ниво в националната квалификационна рамка за висше образование и в Квалификационната рамка на Европейското пространство за висше образование.

Учебната документация - квалификационни характеристики, учебни планове, учебни програми в ОКС „магистър“, е разработена в пълно съответствие с мисията на ВА „Г. С. Раковски“. Спецификата на образованието в професионалното направление предполага уникалността на учебния план, в който е зададена рамката на специфична подготовка на психолозите за работата им в системата на националната сигурност. Това предполага получаване на специализирана професионална подготовка в две професионални направления 3.2. Психология и 9.1. Национална сигурност.

Учебните програми са разработени в съответствие със съвременните постижения на науката, съвместими с документацията от европейското пространство за висше образование, отговарят на добрите практики за обучение на психолози. Те са съобразени и с редица документи, специфициращи изпълнението на длъжността „психолог“ в различни структури от системата на сигурността и отбраната. Тези документи са както документи на НАТО, ратифицирани от българска страна, така и подзаконови нормативни документи от българското законодателство.

В учебните планове на ОКС „магистър“ съотношението на задължителните, избираемите и факултативните дисциплини при общ хорариум 1326 часа е 70:18:12. Практическото обучение е 53% за редовно и 49% за задочно обучение от общия хорариум.

Подготовката на психолози на ОКС „магистър“ има своята специфика и предполага развитието не само на теоретични знания, но и на практически умения. Поради това важен аспект при подготовката им е използването на различни форми на практически занятия като тренинги за развитие, изготвяне на експертизи и оценки, самостоятелно провеждане на емпирично психологическо изследване по стандартите на АРА (American Psychological Association), приети от българските психолози.

Формите на обучение в професионалното направление „Психология“ са редовна и задочна. Срокът на обучение за придобиване на ОКС „магистър“ е една година и четири месеца (три семестъра) за редовната форма и две години (четири семестъра) за задочната форма на обучение.

Във ВА „Г. С. Раковски“ и в ПН 3.2. Психология действа Система за изпитване и оценяване на студентите, разработена съгласно Европейската квалификационна рамка за учене през целия живот и Националната квалификационна рамка на Република България (НКР), съответно за ниво 7. Оценяването степента на изпълнение на изискванията се осъществява чрез текущ контрол, семестриални изпити и защита на дипломна работа.

Чрез дейността на съответните първични и основни структурни звена се реализира текущ мониторинг и периодичен преглед на учебните програми. По такъв начин се гарантира актуалността и съответствието на учебните програми с изискванията на пазара на труда.

В учебните програми за всяка дисциплина са формулирани изисквания за оценяване на резултатите от обучението, като се отчитат особеностите на дадената дисциплина, а също и придобитите в резултат на обучението

знания, умения и компетентности.

Значително предимство на учебния план на Академията е наличието на учебни дисциплини които не се изучават в други висши училища като „Национална и международна сигурност“, „Основи на военното дело“, „Управление на човешките ресурси във военната организация“, „Структури в националната сигурност и отбраната“ и др.

Същевременно предлаганата програма позволява мобилност на студентите при изучаване на дисциплини, които са базисни за професионалното направление.

Корекции във всяка учебна програма се извършват по предложение на катедрения съвет с решение на съвета на основното звено. При необходимост промените се консултират с потребителите на кадри.

Констатации за изпълнение на критерий 3.1. в съответствие със стандарт 3 от ESG - част 1 /1-10/ „Съществува система от правила и дейности, свързани със стимулиране на мотивацията и активната позиция на студентите в процеса на обучение на съответното професионално направление“

Във ВА „Г. С. Раковски“, факултет „Национална сигурност и отбрана“ и водещата обучаваща катедра „Психология и лидерство“ съществува стройна и ясна система от правила и дейности, свързани със стимулиране на мотивацията и активната позиция на студентите в процеса на обучение в ПН 3.2. Психология, ОКС „магистър“. Обучението на студентите напълно отговаря на съвременните изисквания и на нормативната уредба, свързани с процеса на преподаване и учене, практическа подготовка и оценяване. В ПН 3.2. има разработени всички необходими документи, които гарантират високо качество на образователния процес.

Обучението на студентите в ПН 3.2. Психология, ОКС „Магистър“ се провежда съгласно образователните цели и задачи на професионалното направление. То е в съответствие с образователната мисия на направлението. Активната позиция на студентите е приоритет, като се отчита тяхната заинтересованост и мнението на потребителите на кадри при анализа и обновяването на учебната документация. За целта се поддържа много добре организирана и ефективно работеща система за проучване на мнението на студентите и на работодателите.

Във ВА „Г. С. Раковски“ и в ПН 3.2. се прилагат ясни съвременни и публично оповестени методи за оценяване постиженията на студентите. Обучението е изградено на основата на специално синтезирана за целта конструкция от знания, подбрани и подготвени за преподаване на базата на комплексна експертна оценка на тяхната актуалност, значимост и приложна стойност.

Основни методи на обучение в ПН 3.2. са лекционните занятия, дискусиите, семинарите, практическите занятия (тренинг, работа със софтуерен пакет за статистическа обработка на данни, казуси, курсови работи и др.).

В ПН 3.2. чрез предвидения учебен стаж, участие във военни учения и щабни тренировки, практическото обучение по английски език (комуникативни умения, превод и писане на научен текст), привличане на специалисти от практиката, подготовка и написване на дипломна работа, представяща реално проведено емпирично психологическо изследване във военна среда, както и теоретично и практическо запознаване с дейността на основните формирования в сектора за сигурност и отбрана, се осигуряват практическата полезност на обучението и стимулиране на творческата активност на студентите.

Оценяването на знанията и уменията на обучаемите от ПН 3.2. се извършва не само с полагане на изпит, но и с изготвяне на изследователски проект, есе, курсова работа, екипна работа по проект, провеждане на социално психологически тренинг, емпирично психологическо изследване, както и реализиране на групов проект за изследване на общественото мнение. Осигурена е възможност за изнасяне на доклад на научна конференция, написване на научна статия и публикуването ѝ в списание „Военен журнал“ или списание „Военна мисъл“.

В хода на обучението на студентите от ПН 3.2. Психология, ОКС „магистър“ е предвидено участие в учения и тренировки съвместно със слушатели и специализанти.

Във ВА „Г. С. Раковски“ и в ПН 3.2. е създадена организация за провеждане на ежегодни анкети със завършилите студенти. Проучването е насочено към оценка на целия процес на обучение – изучавани дисциплини, форми и методи на преподаване, тяхната оценка и предложения за подобряване на учебния процес. Получените оценки в анкетите на завършващите обучение са основен индикатор за заинтересоваността на студентите в процеса на обучението.

В състава на ДИК се включват преподаватели от ПН 3.2. и представители на потребителите на кадри, като това са изявени специалисти от практиката и доказани експерти с богат опит, съгласно разпоредбите на чл. 45, ал. 2 от ЗВО.

Основен регламентиращ документ на системата за провеждане на изпитните процедури (вкл. дипломни защиты) за проверка и оценка на знанията и уменията на обучаемите е Правилникът за учебната дейност на Военна академия „Г. С. Раковски“, на базата на който са разработени правила и процедури, публикувани и публично оповестени в различни вътрешни регламентиращи документи.

Ефективността на процесите, свързани с качеството на образователния процес в ПН 3.2. Психология е гарантирана чрез текущ мониторинг и периодичен анализ, в който участват студенти, партньорски организации, експерти, потребители на кадри.

ВА и ПН 3.2. Психология имат ясни правила за съставяне на комисия за разглеждане на жалби от студенти, публично оповестени. През акредитационния период няма депозирани писмени жалби на студенти от

ПН 3.2. във връзка с организацията на учебния процес и административната дейност.

Констатации за изпълнение на критерий 4.1. в съответствие със стандарт 4 от ESG - част 1 /1-10/ „Институцията оповестява публично приетите от нея документи, очертаващи „жизнения цикъл“ на студента: прием в съответно професионално направление, развитие, признаване и дипломиране, както и доказателства за последователното им и прозрачно прилагане“

Във ВА „Г. С. Раковски“ и в ПН 3.2. има формулирани ясни правила и процедури за успешна реализация на „жизнения цикъл“ на обучаемите в ОКС „магистър“ – от приема до завършване на тяхното обучение, в съответствие с квалификационната характеристика и учебния план, съобразени със ЗВО, Наредбата за държавните изисквания за придобиване на образователно-квалификационни степени, вътрешнонормативната уредба.

Информацията за приема на студенти публично е оповестена на сайта на Академията. Периодично се обновява. Ежегодно се провеждат информационни кампании в страната.

Планирането на учебния процес е важен елемент от СОПКОАС и е един от основните фактори за провеждане на ефективен учебен процес, регламентиран в раздел I „Планиране на учебния процес“ на глава трета от Правилника за учебната дейност на Военна академия „Г. С. Раковски“. За организиране на планирането на учебния процес се издава заповед на началника на Академията.

За успешното адаптиране на студентите-първокурсници са създадени организация и процедури, в съответствие с които на студентите-първокурсници се предоставят специално разработени методически помагала и пособия.

ВА „Г. С. Раковски“ има регламентираны практики за признаване на квалификациите, отнасящи се до висшето образование както в цялата страна, така и в Европейския съюз, съгласно с принципите на Лисабонската конвенция и ЗВО и Правилата за организиране на студентската мобилност и за признаване на образователни кредити и периоди на обучение в Академията и ПН 3.2. Осигурено е издаването и на Европейско дипломно приложение.

За акредитационния период са разгледани 26 броя заявления за признаване на периоди на обучение или придобита степен на висше образование в друго висше училище в страната или чужбина. От тях са признати 24, а две са отказани. В Академията се води Регистър на признатите дипломи за придобито висше образование и завършени периоди на обучение в чуждестранни висши училища.

Във ВА „Г. С. Раковски“ действат правила за организиране на студентската мобилност и признаване на образователни кредити и периоди на обучение, които са в съответствие с Конвенцията за признаване на

квалификациите, отнасящи се до висшето образование в Европейския регион. Налице са действащи договори с чуждестранни университети, на основата на които и в съответствие с установените правила, публично оповестени на сайта на Академията, се реализира мобилността на студенти по програмата „Еразъм+“.

Академията има сключени договори с 43 висши училища и научни организации, част от които включват и условия за мобилност на студентите. Работи се по установяване на партньорство със структури от национално (ДАНС, МВР, ДАР, НСО и др.), и международно ниво (НАТО центровете в Полша и Турция, Институт в Израел и др.) с цел привличане на лектори и възможност на студентите за работни посещения и участие в практически курсове.

Магистърската специалност „Психология в сигурността и отбраната“ от ПН 3.2. „Психология“ е сравнително нова за Академията. Създадена е организация за включване на студентите в програма „Еразъм +“, привличат се преподаватели и лектори, включително изявени специалисти от практиката.

Осигурена е възможност студентите да провеждат работни посещения извън Академията в рамките на договорни взаимоотношения с чуждестранни висши училища и европейските програми за образование, обучение, младеж и спорт.

В Академията е осигурено академичното признаване на периоди на обучение и практика в чужбина, свързани с мобилността на студентите в рамките на договорни взаимоотношения с чуждестранни висши училища и европейските програми за образование, обучение, младеж и спорт чрез „Правила за прилагане на системата за натрупване и трансфер на кредити във Военната академия „Г. С. Раковски“.

Академията създава условия за участието на студенти в съвместни научни изследвания с академичния състав в рамките на научноизследователски програми и проекти; организиране на научни прояви; участие в международно студентско научно сътрудничество и публикуване на научни разработки на студенти в академичните научни издания.

Научноизследователската дейност на студентите от ПН 3.2 Психология е регламентирана с Правилника за научната и научноизследователската дейност на Академията. Създадени са процедури за планирането, отчитането и финансирането на научната и научноизследователската дейност на студентите. В периода 2017 – 2019 г. общо 6 студенти и докторанти са включени в изпълнението на изследователски проекти и научноизследователска дейност в професионалното направление.

Ръководството на ВА, на факултет „Национална сигурност и отбрана“ и катедра „Психология и лидерство“ стимулират развитието на публикационната активност на студентите и докторантите. Във всички научни форуми на университета са обособени секции за тяхно участие.

Четирима студенти от ПН 3.2. Психология съвместно с научните си ръководители от катедрата участват в организирането и провеждането на емпирични изследвания, чиито резултати са представени на научни конференции.

Всички документи за образование и квалификация на ВА се издават в съответствие с Наредба за държавните изисквания към съдържанието на основните документи, издавани от висшите училища.

Във ВА „Г. С. Раковски“ и ПН 3.2. има изградена система и традиции за регистриране и проследяване на реализацията на завършилите студенти. Създадени са и функционират АЛУМНИ клуб и Кариерен център.

Констатации за изпълнение на критерий 5.1. в съответствие със стандарт 5 от ESG - част 5 /1-10/ „Институциите имат разработена политика за осигуряване на качествен академичен състав чрез прилагане на прозрачни процедури като част от стратегията за развитие на професионалното направление“

ВА „Г. С. Раковски“, факултет „Национална сигурност и отбрана“ и катедра „Психология и лидерство“ имат разработена политика за осигуряване на качествен академичен състав в ПН 3.2. Психология. Развита е функционираща система за атестиране и кариерно израстване на академичния състав.

Към 01.05.2019 г. Академията разполага с необходимия академичен състав, осигуряващ обучението в професионалното направление, като от тях 4 са хабилитирани (професори – 2, доценти – 2) и 2 са нехабилитирани (главни асистенти, асистенти), както и 12 хабилитирани преподаватели в област 9. “Сигурност и отбрана” предвид спецификата на магистърската програма.

Съотношението между категориите академичен състав „професори“/ „доценти“/ „главни асистенти“/ „асистенти“/ „старши преподаватели“/ „преподаватели“ е 2/2/1/1/0/0, а при преподавателите от област 9. “Сигурност и отбрана”, съотношението е 3/9/2.

Академичният състав на ПОД е представен от 5 преподаватели, с относителен дял от 83% от професионално направление 3.2 Психология и 12 хабилитирани преподаватели в област 9. “Сигурност и отбрана” предвид спецификата на магистърската програма, с относителен дял 90%. На ВОД е назначен 1 преподавател, с относителен дял от 17%.

Преподавателите, реализиращи образователния процес в професионалното направление са с доказана научна компетентност и опит по преподаваните дисциплини.

Профилиращите и фундаменталните дисциплини в специалностите от ПН 3.2. се водят от преподаватели на първи ОТД със съответстваща квалификация и профил.

Кариерното развитие на преподавателя на ОТД в Академията е неразделна част от неговия статут и е публично достъпно. По отношение на политиката си по кариерното развитие на академичния състав, Академията

поставя акцент върху постоянното повишаване квалификацията и усъвършенстване на дидактическите, езиковите и други умения на преподавателите. Анализът на кариерното развитие на преподавателите през последните 5 г. показва, че в Академията са създадени условия за научното им развитие, което се доказва от факта, че двама преподаватели са се хабилитирали като доценти, защитена е една дисертация за доктор по психология, както и 2 дисертации за „доктор на науките“ в професионално направление 3.2. Психология.

Във ВА „Г. С. Раковски“ и ПН 3.2. Психология е утвърдена система за насърчаване на академичната мобилност в рамките на европейските програми и двустранното сътрудничество. Специфична особеност на академичната мобилност за Академията е че в рамките на европейските програми и двустранното сътрудничество, тя има отговорности свързани с членството на България в НАТО, в което преподавателите в професионалното направление участват активно според компетенциите си в международното сътрудничество и подготовката на структурите на НАТО. Началникът на катедра „Психология и лидерство“ е участвал в 28-та годишна конференция на НАТО по психологически операции за ключови лидери в областта на отбраната (NATO Joint Senior Psychological Operations Conference) проведена от 6 до 9 декември 2016 г. в град Тампа, САЩ като старши съветник на конференцията и изнесъл водещ/пленарен доклад на тема „Психология на преднамереното влияние в социалните медии“.

ВА „Г. С. Раковски“ представлява Република България в Конференцията на началниците на военни академии на държавите от НАТО и в Консорциума на военните академии и институтите за изследване на сигурността по програмата „Партньорство за мир“. Началникът на Академията е член на управителния борд на Консорциума.

Констатации за изпълнение на критерий 5.2. в съответствие със стандарт 5 от ESG - част 5 /1-10/ „Научноизследователската и художествено-творческата дейност на академичния състав и участието на студентите и докторантите в нея“

ВА и факултет „Национална сигурност и отбрана“ имат разработени и публично оповестени процедури за включване на студентите и докторантите в изследователската дейност и участие в конференции и семинари на национално и международно ниво, регламентирани с Правилника за научната и научноизследователската дейност във ВА „Г. С. Раковски“.

Преподавателите от професионално направление 3.2. „Психология“ се привличат за създаване на методики за експертни оценки, участие в проекти в сферата на националната сигурност както и като експерти при обсъждане и разработване на документи от стратегическо значение в сферата на тяхната компетентност, отнасяща се до психологическото осигуряване, психологическите операции, лидерството и др. Чрез участието си в национални и международни изследователски проекти преподаватели в

професионалното направление изграждат ценна експертиза по въпросите на сигурността и отбраната в национален и съюзен формат. Това ги прави търсени експерти от страна на органите на държавно управление.

За учебната 2017 – 2018 г. общо 4 студенти и 2 докторанти са включени в изпълнението на изследователски проекти в професионалното направление.

Двама студенти са участвали с доклади в Научна конференция, посветена на 45 години психология в БАН и 20 години списание „Психологични изследвания“ на тема: „Психологията с лице към социалните проблеми“, състояла се в София, на 22-23 ноември 2018 година. Един студент е участвал в годишна конференция на факултет „Национална сигурност и отбрана“ като основен автор на доклад върху резултати от проведено емпирично изследване на студенти. Един докторант и един студент са участвали в провеждането на пилотно изследване за адаптиране на психологически тест за организационен климат на безопасност на полетите за ръководство на въздушното движение.

Установена е висока публикационна активност на преподавателите от ПН 3.2. За отчетания петгодишен период публикациите са 77, или средно по 15,4 на година. Относителният дял на публикациите в реферирани научни списания и сборници спрямо общия брой публикации в професионалното направление през последните 5 г. е 86%, което е гаранция за качеството на научната продукция и съотнесимост към минималните наукометрични критерии, изисквани от законодателя. Сравнително niskият относителен дял на публикациите с импакт фактор и/или импакт ранг за последните пет години спрямо общия брой публикации (5/64 или 8%, като не се включват учебници, монографии и студии) се дължи на факта, че в България няма специализирано списание в професионалното направление с такива показатели, а публикуването в чужди такива предполага сериозен финансов ангажимент.

Откритите цитирания на научните трудове на преподавателите от професионалното направление за последните 5 години са 72, средно по 14,4 на година за всички преподаватели, или средно по 3 цитирания на година за преподавател на първи ОТД.

В контекста на развитието на професионалното направление се предвижда основният акцент в публикационната дейност на преподавателския състав да бъде поставен върху разработване и публикуване на монографии, студии, учебници и учебни помагала, осигуряващи научната подготовка на студентите.

Водещата в обучението на студенти ОКС „магистър“ в ПН 3.2. катедра „Психология и лидерство“ разполага с петима хабилитирани преподаватели на основен трудов договор в областта на Магистърската специалност „Психология в сигурността и отбраната“ и трима нехабилитирани преподаватели с докторска степен и един асистент, развиващ активна проектна дейност, регламентирана от Правилника за научноизследователска дейност. Участието на преподавателите във вътрешни, национални и

международни проекти се извършва в съответствие със Стратегията за развитие и прилагане на резултатите от научноизследователската дейност във Военна академия „Г.С. Раковски“ и Националната стратегия за развитие на научните изследвания 2020.

Констатации за изпълнение на критерий 6.1. в съответствие със стандарт 6 от ESG - част 1 /1-10/ „Има осигурена и непрекъснато развиваща се финансова, материално-техническа и информационна база, необходима за учебно преподавателската, научноизследователската, художествено-творческата и спортна дейности по професионалното направление, както и подходяща среда за дистанционно обучение, ако провеждат такава“

ВА разполага с подходяща за целите на обучението в ПН 3.2. материално-техническа база, която продължава да се развива и осигурява необходимите условия за ефективно провеждане на обучението на студентите. Осигурена е достатъчна аудиторна площ, компютърни зали с необходимото оборудване, специализирани кабинети и центрове със специфични функции и предназначение, осигуряващи практическото обучение на студентите.

ВА гарантира достатъчно финансиране за образователна и преподавателска дейност, което осигурява надеждни и леснодостъпни ресурси за обучение и подпомагане на студентите в различните програми. Във физическо отношение са осигурени разнообразни ресурси, като богатата библиотека, учебни зали, компютърни кабинети, ИТ инфраструктура.

Наличната материално-техническа база се поддържа и развива чрез засилено обновяване на оборудването и създаване на нови специализирани центрове, аудитории и учебни стаи, като техният брой е съобразен с броя на студентите в професионалното направление. Лекционната и кабинетна база осигуряват всестранно учебния процес като създават работна среда, отговаряща на изискванията на Регионалната здравна инспекция.

Академията разполага с достатъчна аудиторна и лабораторна площ за учебна заетост на един слушател и студент, обучаван в ОКС „магистър“ (средно приравнен брой) – 13,26 m².

Във ВА има достатъчен брой работни места за аудиторна и лабораторна работа на 100 слушатели и студенти в ПН (средно приравнен брой) – 255 работни места. Академията разполага с достатъчна лабораторна площ за изследователска дейност в м² на един преподавател на ОТД и на обучаемите – средно 16 m².

Студентите ползват съвременна оборудвана академична спортна база, която задоволява нуждите от поддържане и развиване на физическата култура.

Кабинетната учебно-техническа база на ПН 3.2. предлага няколко класни стаи с капацитет от 10 до 25 студенти, снабдени с компютри и подходящ софтуер за всеки обучаем. Лекциите на преподавателите се провеждат в зали, оборудвани със съвременна компютърна, аудиовизуална и мултимедийна техника.

Спецификата на обучението в професионалното направление „Психология“ в Академията е удовлетворена посредством изградените два специализирани компютърни кабинети с по 10-20 места за работа с програмния продукт PSPP. В тези кабинети се провежда обучението по учебните дисциплини „Психологическо изследване във военна среда“ и „Разработване на дизайн за психологическо изследване“.

ВА разполага с Център за компютърно подпомагани симулации с 40 учебни помещения с над 250 работни места и брифинг-зала със 70 работни места се използва за практическата подготовка на студентите от професионалното направление.

Студентите и академичният състав от ПН 3.2. Психология имат свободен достъп до софтуер с учебни и други информационни материали, вътрешната информационна компютърна мрежа и използването на безжичен интернет, със скорост на използваните интернет връзки – 25 Mb/s.

ВА разполага с универсална научна библиотека с архивни функции, осигурява цялостната учебна, научноизследователска, културно-творческа и информационна дейност на студентите със своите три читални, едната от които е чуждоезикова, с обща площ 180 кв. м. и с капацитет от 40 души. Оборудвани са пет работни места за достъп до интернет и 8 автоматизирани работни места за ползване на библиотечно-информационната система.

Общият библиотечен фонд е представен от 267 234 тома литература, а конкретно в областта на психологията – 1129 тома литература. За последните две години са постъпили 5392 книги, с което се достига осигуреност от 445 книги на един читател. Библиотечната площ на 100 студенти към края на акредитирания период е 266,16 кв. м. (при 600 читатели) при обща площ на Академичната библиотека от 1597 кв. м. Библиотечният фонд е в процес на дигитализация с осигурен публичен достъп през интернет-страницата на Военна академия. Достъпът до информационните масиви на библиотеката е свободен чрез Автоматизираната библиотечно-информационна система ЛИБИС.

Осигурен е достъп до база-данните на НАБИС, както от вътрешната академична мрежа, така и през интернет-страницата на Академията. Предлага се библиотечна услуга „безплатен междубиблиотечен обмен“ с университетските библиотеки в България. Предлага се библиотечна услуга „безплатен между-библиотечен обмен“ с университетските библиотеки в България.

Обучението в ПН 3.2. е информационно осигурено.

Във ВА и в ПН 3.2. са разработени електронни бази данни за подпомагане на академичното и административно обслужване на студентите. ВА поддържа уеб базиран Информационен център за административно обслужване на обучаемите в интернет страницата на Академията. Делът на уеб поддържаните административни услуги е над 60% от общия обем административни дейности.

Във ВА функционира стройна организация за оценяване на

служителите от администрацията и контрол върху тяхната дисциплина, регламентирана с Правилника за подбор, оценка и професионално развитие на неакадемичния състав от Военна академия „Г. С. Раковски“. Въведени са правила за подбор, оценка и професионално развитие на цивилните служители, заемащи неакадемични длъжности в Академията.

Във ВА е създаден Център за дистанционно обучение (ЦДО), който подпомага дейността на ДО. В ПН 3.2. Психология не се предвижда ДФО.

Академичният състав разполага със съвременни технологични и информационни ресурси за използване на разнообразни форми и методи в обучението на студентите и в изследователските дейности.

Констатации за изпълнение на критерий 7.1. в съответствие със стандарт 7 от ESG - част 1 /1-10/ „Институциите имат изградена организация за управление на информацията, свързана с реализацията на обучението по професионалното направление и последващата реализация на завършилите“.

ВА има изградена организация за управление на целия поток от информация чрез система, която подпомага образователния процес през целия „жизнен цикъл“ на студента – от „входа“ до „изхода“ и по отношение на последващата реализация на завършилите обучаеми. Създадени са и действат редица правила и процедури, насочени към осигуряване на контрол на качеството на учебния процес

За установяване състоянието на качеството на обучението, възможностите за неговото подобряване и ефективността във функционирането на СОПКОАС в Академията, се провеждат вътрешни, надзорни (контролни) и одити за ресертифициране.

Системата за управление на качеството на обучението е ресертифицирана от „Lloyd’s Registry Quality Assurance“, Стандарт ISO 9001:2015 с валидност до 26 юли 2021 г.

През месеците януари и юли 2019 г. са проведени два надзорни одита.

Информацията за качеството на образованието и потребностите от промяна се събира чрез анкетни карти, достъпни и попълвани от студентите и потребителите на кадри.

Във ВА и ПН 3.2. Психология е налице информираност за професионалната реализация на студентите след тяхното дипломиране. Функционира Алумни клуб, който има специална рубрика в сайта и във фейсбук-страницата на Академията. Обучаемите и завършилите магистърската специалност от професионалното направление имат възможност да следят и обменят информация чрез сайта на Академията.

Във ВА се събират и обработват надеждни данни за студентското мнение, възможностите за кариерно развитие, наличността на учебните ресурси, реализацията на завършилите, мнението на потребителите на кадри, които са важен инструмент и задължителна практика в провеждане на политиката на Академията по поддържане на високо качество на обучение, съобразено с изискванията на Европейската квалификационна

рамка за учене през целия живот и на Националната квалификационна рамка.

Съгласно данните от рейтинговата система (РС) на висшите училища в България, над 63% от випускниците на Академията се реализират професионално на длъжности, свързани с проведеното обучение в ПН 3.2. Психология

Констатации за изпълнение на критерий 8.1. в съответствие със стандарт 8 от ESG - част 1 /1-10/ „Институциите публикуват ясна, точна, обективна, актуална и лесно достъпна информация за всички дейности, свързани с обучението по професионалното направление“.

ВА „Г.С. Раковски“ разполага с разписани процедури и добри практики за публикуване на необходимата информация за възможностите и постиженията в областта на магистърската програма.

На магистрите в направление 3.2. „Психология“ са осигурени ресурси и възможности за достъп до източници на информация за запознаване с постиженията по темите на Военната психология и са им осигурени възможности и подкрепа от обучаващото звено.

Информацията относно програмите за мобилност и академичен обмен на студенти магистри е публична и общодостъпна. Условието за мобилност на студенти и преподаватели са публикувани на интернет-страницата на Академията. Академията работи по Европейската програма „Еразъм+“ от 2014 г. като Академичният съвет е приел Процедури за участие в студентска мобилност и процедури за участие в мобилност на преподавателски и непреподавателски състав.

ВА е водещо и уникално учебно заведение и като такова е разпознаваемо и уважавано от чуждестранните партньори. Тя е активен член на националната и международната академична общност и допринася за развитието и укрепването на междуакадемичните отношения в интерес на качеството на обучението, научните изследвания, информационното осигуряване, развитието на академичния състав и постигането на оптимална академична мобилност на преподавателския състав и на студентите.

Констатации за изпълнение на критерий 9.1. в съответствие със стандарт 9 от ESG - част 1 /1-10/ „Институциите извършват регулярен мониторинг (преглед) и актуализиране на учебните програми, съобразно еволюцията на научните знания и технологии, при обучението по професионалното направление“.

ВА има изградена система за управление, наблюдение и контрол на качеството на обучението. Елементите на системата по качеството са разработени в съответствие с националното законодателство и съществуващите международни стандарти по управление на процесите в образованието с цел реализация на политиката на университета за присъединяване към общоевропейското образователно и научноизследователско пространство.

Обучението в ПН 3.2 „Психология“ се извършва съгласно националните и европейски стандарти и съобразно с еволюцията на научните знания и технологии.

Съдържанието на учебната документация на специалностите от ПН 3.2. Психология и процедурите, през които се минава за нейното утвърждаване за всяка учебна година, са съобразени с изискванията на ЗВО, Процедурата за промяната на учебните програми в Правилника за учебната дейност на Военна академия „Г. С. Раковски“, глава трета „Организация на учебния процес“, раздел I „Планиране на учебния процес“ и раздел II „Провеждане на учебния процес“.

Анализите и актуализирането на програмите в Академията за подготовка на студенти, магистри в ПН 3.2. Психология са пряка отговорност на ръководството на факултет „Национална сигурност и отбрана“. Активната позиция на студентите се стимулира чрез предоставяне на възможност за регулярни контакти с ръководството на катедрата и преподавателите през определеното приемно време, както и чрез неформални срещи и разговори, чрез анкетни карти и участието им в катедрени, факултетни и академични съвети.

Високото ниво и качество на образованието се гарантира и регламентира от внедрената и действаща СОПКОАС и Система за натрупване и трансфер на образователни кредити.

В ПН 3.2. се поддържа достатъчна по обем информация за успеваемостта на студентите, която се обработва на няколко йерархични нива с цел вземането на оптимални решения и мерки. Въведен е строг ред за мониторинг на успеваемостта, постоянно провеждан, като резултатите от мониторинга периодично се анализират и се предприемат дейности за повишаване на качеството на обучение в ПН, в потвърждение на което са предоставените фактически данни за успеха през последните 3(три) години – средно мн. Добър 5,21.

Констатации за изпълнение на критерий 10.1. в съответствие със стандарт 10 от ESG - част 1 /1-10/ „Институциите извършват планирани дейности за самооценяване и външни оценки на всички учебни програми по професионалното направление“.

В ПН 3.2. Психология има стройна система за самооценяване и външни оценки на всички специалности и учебни програми, ОКС „магистър“. През 2018 г. СОПКОАС е ре-сертифицирана за четвърти пореден път по най-новата версия на стандарт ISO 9001, а именно ISO 9001:2015 от Lloyd’s Register Quality Assurance.

Във ВА в необходимата и достатъчна степен се отчитат особеностите на работата в конкурентна среда и се провеждат целесъобразни организационни мероприятия за повишаване на конкурентоспособността в ПН 3.2. „Психология“. Установена е традиция в ДИК да се включват представители от други ВУ и потребители на кадри.

Във ВА са регламентирани дейности след САНК. В ПН 3.2. Психология

през акредитационния период не са реализирани процедури по следакредитационно наблюдение и контрол. ВА „Г. С. Раковски“ има готовност да планира своята дейност по развиването и усъвършенстването на ПН 3.2. „Психология“ след получаването на съответното решение от органите на НАОА и последващата процедура по САНК.

В резултат на констатациите за резултатите от извършеното оценяване и обсъждането, членовете на Постоянната комисия, на основание чл. 88а, ал. 5, т. 1 от ЗВО и чл. 38, ал. 2 от ПДНАОА, гласуваха оценки по критериите за програмна акредитация на професионално направление по десетобалната система в съответствие с чл. 79, ал. 1 на Закона за висшето образование.

След обобщаване на резултатите от гласуването, в съответствие с приетите от Акредитационния съвет на НАОА „Правила за гласуване на процедури за акредитация и оценяване на проекти“, на **15.01.2020 г. (Протокол № 1)** Постоянната комисия по социални и правни науки, сигурност и отбрана взе следното **РЕШЕНИЕ**:

1. Дава програмна акредитация на професионално направление 3.2. Психология във ВА „Г. С. Раковски“ на основание обща оценка 9,12 (девет цяло и дванадесет стотни) за образователно-квалификационна степен (ОКС):

„магистър“ – редовна и задочна форма на обучение – по „Психология в сигурността и отбраната“

2. Срокът на валидност на акредитацията е ШЕСТ години, съгласно чл. 79, ал. 4 от ЗВО.

3. Определя капацитет на професионално направление 3.2. Психология във Военна академия „Г. С. Раковски“ за ОКС „магистър“ – 20 студенти в редовна и 80 студенти задочна форма на обучение.

Общо за професионалното направление: 100 студенти.

Постоянната комисия по социални и правни науки, сигурност и отбрана прави следните **препоръки**:

1. Да се анализират и оптимизират плановете и програмите на специалност „Психология в сигурността и отбраната“ в ОКС „магистър от ПН 3.2. Психология“. Срок: юни 2020 година

2. Да се привличат за лектори водещи учени и експерти с практически опит в областта на специалността „Психология в сигурността и отбраната“. Срок: постоянен с ежегоден отчетане.

Общата словесна оценка в съответствие с получената числова е: пълно съответствие.

**Председател на ПКСПНСО:
(проф. д.ик.н. Гошо Петков)**